

2001-10-10

Stockholms läns museums utredning om läsmuseets eventuella övertagande av huvudmannaskap för Länshemslöjdskonsulenterna och Medicinhistoriska museet

---

(5 bilagor)

1 FÖRSLAG TILL BESLUT

Kulturnämnden föreslås besluta

att tillskriva landstingsstyrelsen i ärendet i enlighet med förslagsskrivelse.

2 BAKGRUND

Redan under våren 2000 tog kulturförvaltningen underhandskontakt med Stockholms läns museum om övertagande av huvudmannaskapet för Länshemslöjdskonsulenterna och Medicinhistoriska museet. I samband med läsmuseets ansökan om verksamhetsstöd för 2001 sökte läsmuseet även stöd om 495 000 kr för att utreda läsmuseets eventuella övertagande av huvudmannaskap för länshemslöjdskonsulenterna och Medicinhistoriska museet. I december 2000 beviljade kulturnämnden läsmuseet sökt stöd.

Sommaren 2001 inkom utredningens rapport till kulturförvaltningen. Rapporten delgavs kulturnämnden inför nämndens sammanträde i september 2001. Rapporten är antagen i läsmuseets styrelse den 28 juni 2001.

2.1 Sammanfattning av rapporten

Utredningen har granskat Medicinhistoriska museet och Länshemslöjdskonsulenterna ur i huvudsak tre aspekter – juridiskt, ekonomiskt och personalmässigt. Rapporten uppehåller sig därutöver till stor del även kring det nuvarande läsmuseets organisatoriska och ekonomiska villkor.

Sammanfattningsvis ställer sig rapporten positiv till att läsmuseet tar över huvudmannaskapet för Medicinhistoriska museet och Länshemslöjdskonsulenterna. Som en förutsättning för övertagandet ställer läsmuseet en rad villkor, främst av ekonomisk art

Bilaga

- 1 Läsmuseets rapport
- 2 Överenskommelse om stiftelsen Stockholms läns museum
- 3 Stadgar för stiftelsen Stockholms läns museum
- 4 Ändring i stadgarna för Stiftelsen Stockholms läns museum
- 5 Förslagsskrivelse

2001-10-10

men även att det t ex stipuleras en förhandlingsskyldighet kring villkoren när någon part påkallar sådan förhandling.

De ökade ekonomiska kraven finns inte sammanställda på ett lättöverskådligt sätt. Enligt kulturförvaltningens tolkning av rapporten ser de ekonomiska kraven ut enligt följande.

Verksamhet (Belopp i tkr)	Stöd från kultur- nämnden 2001	Begärt stöd från landstinget 2002	Skillnad
Nuvarande läns museet	6 182	8 245	2 063
Medicinhistoriska museet	3 634	6 500	2 866
Länshemslöjds konsulenterna	1 574	2 725	1 151
Summa	11 390	17 470	6 080

Av det begärda utökade stödet för Medicinhistoriska museet och Länshemslöjds-konsulenterna avser mellan 600 och 700 tkr compensation för att verksamheterna inte berättigar till avdrag av ingående moms om de förs över till läns museet som är en stiftelse. I det begärda stödet inkluderas även kostnader för sådan administration som idag hanteras centralt på kulturförvaltningen. Värdet av sådana gemensamma tjänster är inte preciserat i rapporten. Kulturförvaltningen beräknar värdet för rörliga kostnader i samband med en huvudmannaskapsförändring till ca 0,5 befattning, d v s ca 160 tkr. Vad avser verksamheternas innehåll inkluderar kravet på ökat stöd för Medicinhistoriska museet att de sponsorintäkter som i dag budgeteras skall ersättas av stöd från landstinget (2001 budgeteras sponsorintäkterna till 800 tkr inkl bidrag från vänföreningen). Vidare ställer sig utredningen negativ till att fortsätta med den konferensverksamhet som i dag bedrivs vid Medicinhistoriska museet. Eventuella kostnadsökningar som en följd av att konferensverksamheten särskiljs från museet är inte beräknade i rapporten.

För åren 2003 och därefter ställer rapporten krav på att landstingets stöd ökar kontinuerligt som compensation för löpande kostnadsökningar, främst löneökningar. Vidare anger rapporten att kostnader för en eventuell framtida samlokalisering av verksamheterna måste bli föremål för framtida förhandling mellan läns museet och landstinget.

Förutom det krav på ökat stöd om 6 080 tkr om året som redovisas ovan, ställer rapporten krav på att landstinget tillskjuter ett engångsbelopp på 9 mkr till läns museet för att bygga upp ett eget kapital.

2001-10-10

3 FÖRVALTNINGENS SYNPUNKTER

3.1 Historisk återblick

Genom överenskommelse mellan Stockholms läns landsting, Norrtälje, Sigtuna, Stockholms och Södertälje kommuner samt Hembygdsförbundet bildades Stiftelsen Stockholms läns museum våren 1981. Ursprungligen bedrevs kulturminnesvårds-frågorna av Stockholms stadsmuseum medan regional konst- och bildverksamhet bedrevs vid Södertälje konsthall.

Varje stiftare förutsattes bidra till den samlade verksamheten med som lägst de medel man hittills satsat inom verksamhetsområdet. Därutöver tillkom statligt bidrag. Enligt överenskommelsen som låg till grund för stiftelsen skall stiftelsens verksamhet, i den mån täckning ej sker genom statligt bidrag eller på annat sätt, finansieras genom bidrag från landstinget. Stiftelsen skall varje år till landstinget inge förslag till budget för verksamheten (4 §).

I de stadgar för stiftelsen som togs fram kort efter överenskommelsen angavs det att stiftelsens verksamhet finansieras med medel som influtit av statsbidrag, bidrag från Stockholms läns landsting samt intäkter av utställningsverksamhet m m (3 §).

1993 gjordes vissa korrigeringar i stadgarna, dock inte i de avsnitt som avser finansiering.

Länsmuseets organisation har sedan varit föremål för översyn inom landstinget av dåvarande kulturnämnden respektive kultur- och utbildningsnämnden både 1991 och 1992.

Länsmuseets nuvarande organisation gäller i stort sedan mitten av 1990-talet. Det innebär att Länsmuseet ansvarar för alla verksamhetsgrenar undantaget de länsmuseumala frågorna för det geografiska område som Stockholms stad utgör. Ansvaret härför ligger på Stockholms stadsmuseum. Länsmuseet ersätter årligen stadsmuseet för denna verksamhet.

3.2 Förvaltningen syn på rapporten

Förvaltningen finner det anmärkningsvärt att länsmuseet väljer att inleda det som normalt borde vara en förhandlingsfas med att skriftligen ställa ett stort antal långtgående ekonomiska villkor. Många av villkoren är dåligt motiverade. Många av villkoren avser den befintliga länsmuseiverksamheten, d v s sådan verksamhet som inte är föremål för den huvudmannaskapsförändring som utgör grund för utredningen.

3.2.1 Länsmuseet

Länsmuseet har haft dålig ekonomi under en följd av år. Förvaltningen har fått intryck av att länsmuseet inte förefaller ha tillräcklig kvalitet i styrning och uppföljningen av sin ekonomi. Rapporten innehåller inga resonemang om att söka klara verksamheten inom befintliga ekonomiska ramar utan är helt inriktad på att landstingets ekonomiska stöd skall ökas.

2001-10-10

Förvaltningen ifrågasätter varför utredningen inte kan se några som helst samordningsvinster i administrativt hänseende i samband med en huvudmannskapsförändring.

Rapporten motiverar inte varför läsmuseet anser sig behöva ett eget kapital på 9 mkr vilket kräver motsvarande engångsbelopp i stöd från landstinget. Det egna kapitalet skulle därmed utgöra drygt 50 % av den samlade omsättningen för medicinhistoriska museet, Läns-hemslöjds-konsulenterna samt den del av Läsmuseets nuvarande verksamhet som benämns som samhällsuppdraget. Enligt förvaltningens mening finns det ingen anledning att bygga upp ett sådant stort kapital i en verksamhet som är garanterad merparten av sina driftintäkter från landstinget och staten. Därutöver anger rapporten att det årliga driftstödet till läsmuseets nuvarande verksamhet bör öka med 2 063 tkr till 8 245 tkr. Kulturnämnden har sedan 1998 ökat nivån på det årliga driftstödet till läsmuseet med 800 tkr vilket innebär en ökning på ca 15 %. Läsmuseet begär nu en ytterligare ökning med ca 33 %.

3.2.2 Medicinhistoriska museet och Läns-hemslöjds-konsulenterna

Vad gäller medicinhistoriska museet delar förvaltningen rapportens åsikter vad gäller svårigheterna att få sponsorintäkter. Därmed inte sagt att kravet på sponsorintäkter skall slopas helt. I övrigt anser förvaltningen att kravet på ett utökad stöd är dåligt underbyggt.

Likaså saknas det helt motiv till kravet på ett resurstillskott på drygt 1,1 mkr till läns-hemslöjds-konsulenterna.

3.2.3 Spårvägmuseet

I föreliggande ärende vill förvaltningen även rapportera till kulturnämnden att förvaltningen efter sommaren 2001 uppvaktats av företrädare för Storstockholms lokaltrafik (SL) som söker ny huvudman för Spårvägmuseet. Förvaltningen har anfört att det utifrån landstingsfullmäktiges uppdrag till kulturnämnden att söka andra huvudmän för den kulturproduktion som finns kvar inom kulturnämnden, inte är aktuellt att föra över huvudmannaskapet för Spårvägmuseet till kulturnämnden.

3.3 Förvaltningens förslag

Kulturförvaltningen ser tre huvudvägar för att gå vidare med ärendet.

1. Förhandlingar inleds med läsmuseet på grundval av rapporten. Detta alternativ kräver att del av eller hela ärendet läggs under landstingsstyrelsens ansvar. Främst för att kulturnämnden inte har budgetmedel för att möta Läsmuseets krav men även för att frågorna kring i första hand Läsmuseet är av sådan karaktär att det är ett ansvar för landstinget i egenskap av stiftare av Läsmuseet.
2. Kulturnämnden avskriver läsmuseet som tänkbar huvudman för Medicinhistoriska museet och Läns-hemslöjds-konsulenterna. Verksamheterna bibehålls med kulturnämnden som huvudman eller annan huvudman sökes. Detta alternativ innebär att strävan till huvudmannskapsförändring skjuts på obestämd framtid. Alternativet innebär också att frågorna kring Läsmuseets dåliga ekonomi lämnas obesvarade. Något som egentligen inte är möjligt ur Läsmuseets synvinkel.

2001-10-10

3. Översyn av landstingets samlade åtagande vad avser museiverksamhet, d v s Länsmuseet, medicinhistoriska museet och Spårvägmuseet. Även detta alternativ kräver naturligtvis att ärendet underställs landstingsstyrelsens beslut.

Det är otvivelaktigt så att länsmuseet sedan lång tid tillbaka befinner sig i en ekonomisk mycket svår situation. Även om länsmuseet är en egen juridisk person har landstinget och övriga stiftare i praktiken ett långtgående ansvar för museet. Landstinget har representation i museets styrelse och innehar bl a ordförandeposten. Länsmuseets uppgift är ett samhällsåtagande som landstinget förutsätts ta ansvar för.

Landstinget är därutöver direkt huvudman för ytterligare två museer. Medicinhistoriska museet som drivs av kulturnämnden och Spårvägmuseet som drivs av SL.

Sammantaget kan landstinget således sägas ha ett långtgående ansvar för tre museer vilka samtliga har en svår ekonomisk situation och dessutom är föremål för diskussion vad gäller organisation och huvudmannaskap. Det ekonomiska tillskott som länsmuseet anser sig behöva för den fortsatta driften är av sådan omfattning att det enligt förvaltningens mening är en angelägenhet för landstinget i egenskap av stiftare av länsmuseistiftelsen. Beloppen är inte möjliga att frigöra inom kulturnämndens budget.

Även om landstingets stöd till Medicinhistoriska museet och Länshemslöjds-konsulenterna i första hand kan hävdas vara ett ansvar för kulturnämnden, anser förvaltningen att det finns anledning att se över landstingets samlade åtagande vad avser museiverksamhet. Förvaltningen förordar därför alternativ 3 under ovan nämnda tre huvudvägar för att gå vidare i ärendet.

I samband med översynen bör olika handlingsalternativ belysas förutsättningslöst. Översynen bör inte enbart avse organisatorisk hemvist och ekonomiska villkor utan även belysa museernas verksamhet, något som kanske är särskilt viktigt vad gäller länsmuseet som i samband med stiftelsebildningen torde ha tilldelats ett för alltför omfattande uppdrag i relation till det ekonomiska stöd som parterna kom överens om.

Vad gäller länsmuseiverksamheten konstaterar förvaltningen att det redan i dag finns två delvis parallella organisationer då Stockholms stadsmuseum ansvarar för de frågor som ankommer på länsmuseet vad avser Stockholms stad. Ett uppdrag för vilket Stadsmuseet erhåller ersättning från Länsmuseet (del av statsbidraget).

Hans Ullström